

WSTĘP	XI
JAK TO ZAPISAĆ? ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA	1
PODSTAWOWE REGUŁY ORTOGRAFII	1
I. Kiedy używać wielkich, a kiedy małych liter na początku wyrazu lub grupy wyrazów, tworzących nazwę	2
II. Jak zapisywać nazwiska obce	13
III. Jak pisać skróty	16
IV. Zasady pisowni łącznej, rozdzielnej i pisowni z łącznikiem, czyli kiedy mamy do czynienia z jednym wyrazem ortograficznym, a kiedy z połączeniem wyrazów	18
1. Partykuły, części i inne drobiazgi językowe	18
1.1. <i>nie</i>	18
1.2. <i>by (bym, byś, by, byśmy, byście)</i>	22
1.3. <i>że</i>	24
1.4. <i>li</i>	24
1.5. Inne części i partykuły	25
1.6. Końcówki i części o ich funkcji	25
1.7. Części obce	26
2. Pisownia liczebników	29
2.1. Liczebnik <i>pół</i>	29
2.2. Liczebnik <i>ćwierć</i>	30
2.3. Liczebniki złożone i wyrazy od nich pochodne	31
3. Pisownia ciągów składających się z wyrazów pełnoznaczących	32
V. Jakich liter lub połączeń literowych używać przy zapisywaniu poszczególnych wyrazów i ich form	35
1. Zasady używania litery <i>ż</i> i połączenia literowego (dwuznaku) <i>rz</i>	35
2. Zasada używania dwuznaku <i>ch</i> i litery <i>h</i>	39
3. Zasady pisowni <i>u</i> i <i>ó</i>	39
4. Ortografia polska wobec zjawiska upodobnień głoskowych	41
4.1. Pisownia przedrostków zakończonych spółgłoską	41
4.2. Pisownia pewnych zakończeń form słowotwórczych ze względu na zachodzące w nich ubezdźwięcznienie	41
ZASADY UŻYWANIA ZNAKÓW PRZESTANKOWYCH, CZYLI INTERPUNKCYJNYCH	43
I. Kiedy stawiamy przecinek, a kiedy go nie stawiamy	43
1. Przecinek w zdaniu złożonym	44
2. Przecinek w zdaniu pojedynczym	45
II. Co należy wyodrębnić dwukropkiem	48
III. Jak nie nadużywać cudzysłowu	49
IV. Interpunkcyjne użycie kropki	50

CO I JAK ODMIENIAMY	53
FLEKSJA.....	53
ODMIANA RZECZOWNIKÓW POSPOLITYCH.....	55
I. Ustalanie postaci mianownikowej rzeczowników: ich formy i rodzaju gramatycznego .	55
1. Ustalanie rodzaju gramatycznego wyrazu	55
1.1. Poprawny jest tylko jeden rodzaj gramatyczny	55
1.2. Poprawne są oba rodzaje gramatyczne przy poszczególnych wyrazach	56
1.3. Poprawne są oba rodzaje gramatyczne przy całych seriach wyrazów określonego typu	58
1.4. Rodzaj gramatyczny rzeczownika zależy od znaczenia przy poszczególnych wyrazach.....	58
2. Ustalanie postaci mianownika liczby pojedynczej	59
2.1. Poprawna jest tylko jedna postać mianownika liczby pojedynczej	59
2.2. Poprawne są dwie postaci mianownika liczby pojedynczej bez różnicy znaczenia	61
II. Wybór odpowiedniej końcówki dla rzeczownika w przypadkach innych niż mianownik	61
1. Kłopoty z doбором końcówek przy odmienianiu rzeczowników rodzajów męskich ..	61
1.1. Końcówka <i>-a</i> czy <i>-u</i> w dopełniaczu liczby pojedynczej rzeczowników rodzajów męskich	64
1.2. Końcówka <i>-owi</i> czy <i>-u</i> w celowniku liczby pojedynczej rzeczowników rodzajów męskich	64
1.3. Forma biernika liczby pojedynczej rzeczowników męskonieżywotnych	65
1.4. Forma mianownika liczby mnogiej niektórych typów rzeczowników mających rodzaje męskie w liczbie pojedynczej	69
1.5. Forma dopełniacza liczby mnogiej rzeczowników mających rodzaje męskie w liczbie pojedynczej	71
1.6. Forma narzędnika liczby mnogiej	76
2. Kłopoty z doбором końcówek przy odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego	76
2.1. Dobór końcówki w dopełniaczu liczby pojedynczej niektórych typów rzeczowników żeńskich	77
2.2. Forma mianownika liczby mnogiej niektórych typów rzeczowników żeńskich .	78
2.3. Forma dopełniacza liczby mnogiej niektórych typów rzeczowników żeńskich .	78
3. Kłopoty z odmianą rzeczowników rodzaju nijakiego	80
3.1. Dobór końcówki miejscownika liczby niektórych grup rzeczowników rodzaju nijakiego	80
3.2. Dobór końcówki dopełniacza liczby mnogiej niektórych grup rzeczowników rodzaju nijakiego.....	80
3.3. Kłopoty z odmianą niektórych zapożyczonych rzeczowników rodzaju nijakiego, zakończonych na <i>-o</i>	81
3.4. Kłopoty z odmianą rzeczowników typu <i>źrebie</i> i <i>zamię</i>	82
4. Wymiany głosek w temacie wyrazów w odmianie rzeczowników	83
4.1. Wymiany <i>ó</i> : <i>o</i> , <i>ą</i> : <i>ę</i>	83
4.2. <i>E</i> ruchome w odmianie wyrazów	84
4.3. Wymiany <i>a</i> : <i>e</i> , <i>o</i> : <i>e</i> lub <i>ó</i> : <i>e</i> w miejscowniku liczby pojedynczej	84

4.4. Wymiana głosek w celowniku i miejscowniku rzeczowników żeńskich zakończonych na <i>-cha, -ha</i>	85
5. Rzeczowniki odmieniające się nietypowo	85
6. Rzeczowniki częściowo odmienne i nieodmienne	86
ODMIANA PRZYMIOTNIKÓW	88
I. Forma męskoosobowa niektórych przymiotników	88
II. Czy stopniować przymiotniki, a jeśli tak - to jak to robić	89
ODMIANA LICZEBNIKÓW I ICH UŻYCIĘ W ZDANIU	91
I. Liczebniki główne	91
1. Jak odmieniać liczebnik <i>dwa</i> i wyrazy <i>oba, obydwa</i> w różnych formach rodzajowych	91
2. Czy odmieniać wszystkie człony liczebników wielocłonowych (wielowyrzawowych)	92
3. Jaką formę orzeczenia dobierać do liczebników głównych	93
4. Jaką formę przyjmują wyrazy określające liczebniki główne	94
II. Liczebniki zbiorowe	94
1. Kiedy używać liczebników zbiorowych	94
2. Jaką postać mają liczebniki zbiorowe dwuczłonowe	95
3. Jak odmieniać liczebniki zbiorowe łącznie z innymi wyrazami i jaką dobierać do nich formę orzeczenia	95
4. Jak łączyć wyrazy <i>oboje</i> i <i>obydwoje</i> z zaimkami, rzeczownikami i z czasownikami ...	96
III. Liczebniki ułamkowe	97
1. Związki liczebnika <i>pół</i> z innymi wyrazami	97
2. Związki liczebnika <i>półtora</i> z innymi wyrazami	98
IV. Liczebniki porządkowe	98
1. Formy męskoosobowe liczebników porządkowych	98
2. Odmiana liczebników porządkowych wielocłonowych	99
V. Jak używać w zdaniu wyrazów takich, jak : <i>część, garstka, kawalek, masa, mnóstwo, moc, szereg, większość</i>	99
ODMIANA ZAIMKÓW I ICH UŻYCIĘ W ZDANIU	101
I. Jak poprawnie używać form pełnych, krótkich i zredukowanych zaimków osobowych	101
II. Zakres używania zaimka <i>swój</i>	102
III. Jakie są poprawne formy zaimków w niektórych rodzajach i przypadkach	103
ODMIANA CZASOWNIKÓW	104
I. Wybór postaci bezokolicznika	104
1. Bezokolicznik o dwóch poprawnych, równoznacznych postaciach	104
2. Bezokolicznik o jednej postaci niepoprawnej	105
II. Według jakiego wzorca odmieniać czasownik	105
1. Czasowniki na <i>-ać</i>	105
1.1. Czasowniki na <i>-ać</i> , odmieniające się według wzoru <i>karać</i>	105
1.2. Czasowniki na <i>-ać</i> , które można odmieniać według wzoru <i>karać</i> albo według wzoru <i>kochać</i>	108
2. Czasowniki na <i>-ywać</i>	109
3. Czasowniki <i>mleć//mieleć, pleć//pieścić, stać//ścielić</i>	110
III. Które formy odmiany pewnych czasowników są poprawne	110
1. Z <i>-ną/-nę-</i> w odmianie czy bez tej części	110

2. Forma męskoosobowa pewnych czasowników: z <i>ą</i> czy z <i>e</i>	112
3. Głoska <i>o</i> czy <i>e</i> w rdzeniu niektórych czasowników.....	113
4. Głoska <i>a</i> czy <i>e</i> w temacie niektórych form czasownikowych	114
5. Trzecia osoba liczby mnogiej kilku czasowników zakończonych na <i>-em</i> w pierwszej osobie liczby pojedynczej	114
IV. Czasowniki o odmianie nietypowej i trudnej	114
ODMIANA NAZW WŁASNYCH	116
I. Odmiana nazwisk	116
1. Nazwiska noszone przez Polaków	116
1.1. Jaką formę ma mieć nazwisko kobiety	116
1.2. Jak tworzyć dwuczłonowe nazwiska kobiet	118
1.3. Czy i jak odmieniać nazwiska kobiet	118
1.4. Jak odmieniać nazwiska mężczyzn zakończone na samogłoskę	119
1.5. Jak odmieniać nazwiska mężczyzn zakończone na spółgłoskę	121
1.6. Jak odmieniać dwuczłonowe nazwiska mężczyzn	123
1.7. Czy istnieją nazwiska noszone przez Polaków, które są nieodmienne	123
2. Nazwiska noszone przez cudzoziemców	123
2.1. Kiedy nie odmienia się obcych nazwisk mężczyzn	123
2.2. Jak odmieniać obce nazwiska mężczyzn.....	124
3. Co wiemy o imionach	130
3.1. Czy imię to tylko przypadkowa zbitka dźwięków, czy też coś ono znaczy	130
3.2. Wybór imienia dziecka	130
3.3. Kolejność imienia i nazwiska	132
3.4. Odmiana imion. Imiona noszone przez Polaków	132
3.5. Odmiana imion. Imiona noszone przez cudzoziemców	133
II. Odmiana nazw geograficznych	136
1. Nazwy polskie i spolszczone	136
1.1. Czy można nazwy polskie i spolszczone pozostawiać nieodmienne	136
1.2. Dobór właściwego wzorca odmiany dla polskich nazw geograficznych	136
1.3. Dobór właściwej końcówki w dopełniaczu polskich i spolszczonych nazw geograficznych	139
2. Nazwy obce	139
2.1. Postać obcych nazw geograficznych	139
2.2. Jakich obcych nazw geograficznych nie odmienia się w polszczyźnie	142
2.3. Jakie obce nazwy geograficzne odmienia się w polszczyźnie	142
3. Tworzenie nazw mieszkańców regionów geograficznych (państw, krain, prowincji, miast, wsi itd.)	143
3.1. Nazwy mieszkańców (mężczyzn)	143
3.2. Nazwy mieszkanki (kobiet)	144
3.3. Nazwy w liczbie mnogiej, tworzone od nazwy mieszkańca (mężczyzny)	144
3.4. Zapis nazw mieszkańców	144
4. Tworzenie przymiotników od nazw geograficznych.....	145
TRUDNE KWESTIE ŁĄCZENIA WYRAZÓW	147
SKŁADNIA	147

ŁĄCZENIE PODMIOTU I ORZECZENIA	147
I. Forma orzeczenia przy podmiocie wielowyrazowym	149
1. Ustalanie formy liczby orzeczenia przy podmiocie wielowyrazowym	149
2. Ustalanie formy rodzaju orzeczenia przy podmiocie wielowyrazowym	151
3. Ustalanie formy przypadku orzeczenia imiennego	152
3.1. Orzecznik rzeczownikowy	152
3.2. Orzecznik przymiotnikowy	152
ŁĄCZENIE WYRAZU PODRZĘDNEGO Z NADRZĘDNYM	153
I. Łączenie czasowników z rzeczownikami i zaimkami rzeczownikowymi	153
1. Biernik czy dopełniacz	153
1.1. Czasowniki zaprzeczone	153
1.2. Czasowniki o określonej budowie	155
1.3. Czasowniki o określonym znaczeniu	155
1.4. Poszczególne czasowniki	157
2. Inne wątpliwości i wahania	159
2.1. Który przypadek wybrać	159
2.2. Przypadek z przyimkiem czy bez przyimka	161
2.3. <i>Jako</i> czy <i>za</i>	162
2.4. Bezokolicznik czy rzeczownik odczasownikowy	162
II. Łączenie przymiotników z rzeczownikami i zaimkami rzeczownikowymi	164
1. Przymiotniki w stopniu równym	164
2. Przymiotniki w stopniu wyższym	182
III. Łączenie rzeczowników z innymi rzeczownikami	183
WYRAZY POMOCNICZE W ZDANIU	195
I. Używanie przyimków i wyrażen przyimkowych	195
1. Kłopoty związane z przyimkami <i>na</i> i <i>w</i>	195
1.1. Połączenia przyimków <i>na</i> , <i>do</i> , <i>w</i> w znaczeniu przestrzennym, z rzeczownikami pospolitymi	196
1.2. Połączenia przyimków <i>na</i> , <i>do</i> , <i>w</i> z nazwami geograficznymi	197
1.3. Użycie przyimka <i>na</i> z nazwami spotkań, imprez itp.	199
1.4. Kiedy użycie <i>na</i> , <i>do</i> i <i>w</i> przynosi różnicę znaczenia	199
1.5. Inne wątpliwości związane z użyciem przyimka <i>na</i> w połączeniu z rzeczownikami	201
2. Używanie innych przyimków	202
II. Zasady używania imiesłowowego równoważnika zdania	204
III. Zapożyczenia składniowe	205
CZY DOBRZE ROZUMIEMY PEWNE WYRAZY I ICH ZWIĄZKI.....	209
I. Wyrazy modne	209
II. Wyrazy mylone	224
III. Najczęstsze wyrazy źle rozumiane	230
IV. Kłopoty z formą związku frazeologicznego lub utartego połączenia wyrazów	239
TRUDNA SZTUKA WYMOWY	257
WYMOWA	257

I. Z jakimi grupami głosek mają kłopoty mieszkańcy poszczególnych regionów Polski	257
1. Kłopoty „mazowieckie” z wymową połączeń głoskowych	257
1.1. Mylenie grup <i>ke, ge</i> i <i>kie, gie</i>	257
1.2. Twarda wymowa grupy <i>li</i>	262
2. Kłopoty „małopolsko-wielkopolskie” z wymową połączeń głoskowych	263
2.1. Uproszczona wymowa grup <i>trz</i> i <i>strz</i>	263
2.2. Wymowa <i>dż</i> zamiast <i>d-ż</i>	266
2.3. Udźwięcznianie spółgłosek w poszczególnych wyrazach, zwykle zapożyczonych	267
II. Czy uwzględniać zmianę wymowy <i>-ą-</i> na <i>ā</i> albo <i>an</i> w niektórych czasownikach wielokrotnych	268
III. Jak wymawiać wyrazy z połączeniami <i>au, eu, ou, ai, oi, ei, oi</i> itp.	269
IV. Jak wymawiać wyrazy zapożyczone	273
1. Wyrażenia - cytaty	274
2. Nowsze zapożyczenia angielskie	275
3. Nowsze zapożyczenia francuskie	278
4. Inne zapożyczenia, które sprawiają kłopoty w wymowie	279
V. Jak akcentować poprawnie wyrazy i formy wyrazowe	280
1. Wyrazy pochodzenia obcego	281
1.1. Zakończone na <i>-ika/-yka</i> (o korzeniach greckich i łacińskich)	281
1.2. Nazwy osób zakończone na <i>-ik/-yk</i>	281
1.3. Niektóre inne wyrazy zapożyczone	282
2. Pewne formy wyrazów rodzimych	284
2.1. Formy czasu przeszłego na <i>-liśmy/-tyśmy</i> i <i>-liście/-tyście</i>	284
2.2. Formy trybu przypuszczającego czasowników	284
2.3. Spójniki, partykuły i inne wyrazy z dołączonymi końcówkami czasownikowymi <i>-śmy, -ście</i>	284
3. Określone typy wyrazów rodzimych	285
3.1. Niektóre liczebniki złożone	285
3.2. Skrótowce literowe	285
3.3. Niektóre inne wyrazy rodzime i ich formy	285
INDEKS	287